



Länsstyrelsen
Värmland

Värmländska byggnadsminnen

Motjärnshyttan

Kommun:	Filipstad
Socken:	Nordmark
Funktion:	Industriminne
Tillgänglighet:	Området kan besökas på egen hand under hela året.

Beskrivning

Motjärnshyttan är kanske den märkligaste och mäktigaste av hyttanläggningarna i Värmland i form av sin arkitektoniska gestaltning. Det var också en gång den största hyttan i Värmland om man ser till produktionen av tackjärn.

Den första hyttan anlades redan 1643 ett par kilometer sydost om den nuvarande hyttplatsen. Det var först på 1700-talet som hyttan fick sin nuvarande placering alldeles intill dagens riksväg mellan Filipstad och Hagfors. Motjärnshyttan har varit en av de viktigaste tackjärnsproducenterna för Uddeholms bruk och har under större delen av sin historia varit i dess ägo. Hyttan lades ned för gott 1916, då hade produktionen av tackjärn koncentrerats till Uddeholmsbolagets masugnar på järnverksområdet i Hagfors.

Precis som i många andra hyttor i Bergslagen skedde en ordentlig modernisering i form av ny teknisk utrustning under 1800-talets mitt och det var också nu som hyttan fick sitt nuvarande utseende i form av den enhetliga byggnadsstrukturen. Den tekniska kärnan i verksamheten finns bevarad, den mäktiga masugnen med malm-, kol- och kalkbåsen kvar på masugnskransen. Gasrostugnen, med sin ovala form är dessvärre till största delen nedriven. Efter hyttans nedläggning har en rad ekonomibygnader försvunnit. Det gäller de kolhus, smedjor och bodar som tidigare stod på området.

Malmen transporterades från Nordmarksberg och Tabergs gruvor till Motjärnshyttan. Transporten underlättades väsentligt när järnvägen Nordmark - Motjärnshyttan (NKIJ, Nordmark-Klarälvens Järnväg) stod klar 1874. Året därpå drog man spåren vidare till Hagfors. Banvallen är fortfarande möjlig att skönja i landskapet, och mitt över, från hyttan sett, finns ett gammalt järnvägsmagasin av sinnersten bevarat.

Skyddets omfattning i sammandrag

Hyttan och ett avgränsat område kring byggnaden.

För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

- Björkenstam, N, *Bergsmän och hyttor på Värmlandsberg. 2, Motjärnshyttan*, Hagfors 1968.

- Furuskog, J, *De värmländska järnbruken*, Filipstad 1924.

Ändringsinformation

Datum: Kommentar:

2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.